

MINDER VERSPILLING; KLEINE MOEITE

WINST VOOR PATIËNT EN MILIEU

Stoppen met katheterspoelingen en later vervangen van opvangzakken leidt bij Thebe tot minder bijwerkingen, meer zorgtijd en kostenbesparing. Bij het LUMC leidt een simpele aanpassing tot 60 procent minder voedselverspilling.

tekst Laura van Elst
beeld Екатерина Скворцова/Getty Images/iStock

ALS VERPLEEGKUNDIGE EN COÖRDINATOR ZORGTEAMS ZOEKT SUSANNE VAN DER WESTEN NAAR VERBETERMOGELIJKHEDEN OP DE WERKVLOER. Zodoende ontdekte ze dat het Thebe-beleid rond het verwisselen van de opvangzak bij katheters niet eenduidig was. Werd de opvangzak bij de ene client één keer per week vervangen, bij een ander was dat dagelijks. Gemiddeld kregen verpleeghuisbewoners vier keer per week een nieuwe opvangzak. Inmiddels heeft Thebe de plastic afvalberg met circa 75 procent teruggedrongen. In de thuiszorg bedroeg dit twee tot drie keer per week. "Er waren veel dagkatheterzakken in omloop. Deze variant zonder terugloopbeveiliging is minder comfortabel en hygiënisch dan de comfortzak, die elke zeven tot tien dagen verwisseld wordt", vertelt Van der Westen.

Minder wisselen

Daarom initieerde zij de overstap van de dagzak naar de comfortzak. Ze kreeg groen licht van de Zinnige Zorg Alliantie van Thebe en VGZ om de nieuwe werkwijze te onderzoeken. "In de Verenso-richtlijn staat dat het verwisselen van de opvangzak niet twee of drie keer per week hoeft plaats te

vinden. Maar na hoeveel dagen dan wel stond niet beschreven." Daarom dook Van der Westen in de wetenschappelijke literatuur. "Daaruit blijkt dat het verwisselen van een dagzak met aftapkraantje tussen de zeven en tien dagen kan zijn." Om een uniforme werkwijze uit te rollen, selecteerde Van der Westen met de materiaaladviescommissie drie standaard katheterzakken. In 2020 werd het beleid aangepast. "De kans op een urineweginfectie neemt af door minder open verbindingen in de zak." Het verwisselen van een comfortzak is niet nodig wanneer deze korter dan tien dagen wordt gebruikt. En wanneer deze toch eerder wordt verwisseld, is dat op indicatie. De verandering leidde tot een tweede verbeterinitiatief. "Onze cliënten met dagzak kregen elke dag een spoeling", vertelt Van der Westen. Op de Beter laten-lijst wordt de handeling echter helemaal afgeraden. "De zuurspoeling leidt tot meer blaaskramp, gruis en onnodige belasting. We zijn daarom gestopt en op 'zo nodig' katheterspoelen overgegaan." Dat werd in 2022 intra- en extramuraal ingevoerd. Het nieuwe katheterbeleid werd binnen de organisatie afgestemd en via het intranet gedeeld. Artsen en verpleegkundig specialisten kregen voorlichting en teams werden geïnstrueerd. De aannames over de nieuwe opvangzak vormden volgens Van der

Westen de grootste hobbel. "Soms is er nog nooit kritisch naar een handeling gekeken omdat we het al jaren zo doen. Binnen teams blijven we herhalen waarom dit initiatief zo belangrijk is."

Meer zorgtijd

Er worden door de nieuwe aanpak ongeveer 75 procent minder plastic opvangzakken gebruikt. Dit leidt tot een jaarlijkse materiaalbesparing van 18.000 euro bij de verpleeghuislocaties en 52.000 euro in de wijk. Voor cliënten is de kwaliteit van zorg verbeterd. Indien een katheterspoeling nog plaatsvindt, gebeurt dit in principe zonder zuurspoeling. "Cliënten ervaren minder bijwerkingen, zoals blaaskramp of gruis. Daardoor is het ongemak en medicatiegebruik afgenomen." Bovendien levert het de verpleegkundigen tijdswinst op. "Een katheterspoeling en opvangzak wisselen kost al snel 5 tot 10 minuten per handeling." De wisselreductie bespaart Thebe 1,2 fte werktijd in het verpleeghuis en 1,3 fte in de wijk. Het aantal bezoeken aan de cliënt neemt niet af. "Zorgprofessionals kunnen de bespaarde katheterzorgtijd nu aan essentiële zorg besteden." Uit een inventarisatie van Thebe op basis van Vektis-cijfers hebben 13.400 verpleeghuisbewoners in Nederland een katheter. Landelijke implementatie van de verminderde wisselfrequentie kan tot een jaarlijkse tijdsbesparing van 300.000 zorguren leiden. Als de ouderenzorg, gehandicaptenzorg en ziekenhuizen deze werkwijze eenop-een overnemen, verbetert de kwaliteit van zorg, wordt er zorgtijd gewonnen en minder materiaal verspild, aldus Van der Westen.

Voedselverspilling

Naast materiaalverspilling is er ook verbeterpotentie voor het voedingsbeleid. Met 40 procent verspilling gooit de zorg jaarlijks 200 miljoen euro aan ingekocht voedsel weg. Wageningen Univer-